

Een lichaam is een lichaam is een lichaam

"Brahms is my classical dance... even though it looks like music-hall. I think of it as classical, because of the structure of it and the way in which I moved. The movement vocabulary was lyrical, it was like the music, it was inspired bij classicism, the whole dance was about being confronted with tradition." (Bill T. Jones)

Iedereen heeft af te rekenen met traditie. Klapstuk '83 gaf — als eerste Vlaamse dansfestival, met dus onvermijdelijk een didactische functie — in een tijdsspanne van drie weken een panoramisch beeld van de recente danstradities. De organisatoren hebben het festival opgezet langs drie ontwikkelingslijnen, nl. het Amerikaans post-modernisme, het Duitse neo-expressionisme en de Japanse Butoh. Deze indeling bleek in haar vaagheid niet hanteerbaar als analyse-model. Wat heeft bijvoorbeeld Rosas met Michael Clark en die dan weer met Merce Cunningham te maken? Enkele contrasten.

Zowel Michael Clark als Bill T. Jones & Arnie Zane passen een collagetechniek toe. Clark schikt een aantal reflecties over aspecten van het dansen naast elkaar binnen een vaag thematisch concept — de vier jaargetijden of *PARTS I-IV*. Zijn grondmateriaal is de klassieke scholing: "niet essentieel, wel nuttig". Door simultaan een opvoering en de video

ervan te brengen (werk van Cerith Wyn Evans; de opnames brengen geen totaalbeeld van de scène, maar versnijden close-ups met achtergrondbeweging, een cameravoering die ongewone, vanuit de zaal onmogelijke gezichtspunten opdringt) wil Clark zijn publiek gevoelig maken voor verschillen in schaal. Toevallige televisiebeelden halen de buitenwereld de schouwburg binnen. Tijdens de eerste opvoering had dat een merkwaardig resultaat: programma's waren *Hair*, *Les uns et les autres*, *Fame*, met dansen waar Clark fragmentarisch op inhaakte. De verwachte verhaalstructuur werd wel aangegeven, maar niet gebruikt (als irrelevant verworpen?) waardoor de kostumering (op zich al pover) en het verhaalgegeven geridiculiseerd werden. Het ontwrichten van klassieke danspatronen, het verkappen van de klassieke lichaamsproporties (in het laatste fragment vervormt Clark zijn lichaam met een gescheurde blouse, een afgezakte tutu en witte netkousen met grote gaten, onder een stereotiepe rosse schijn) en de samenwerking met mensen die niet kunnen dansen, zelfs uitgesproken lomp lopen (zoals Gaby Agis) geven aan dat Clark naar nieuwe vormen van dans zoekt, zich afduwend tegen de oude. Een verwarde voorstelling; referentiepunten ontbreken. Clark zelf speculeert over zijn eigen intenties,

net zoals zijn publiek. Gewoon een slordige voorstelling of iets heel nieuws?

Jones & Zane serveren een encyclopedisch danscocktail waarin ze contactimprovisaties, acrobatiek, vaudeville, music-hall, gevechtbewegingen, discodansen en klassiek ballet syntagmatisch gaan assembleren, tegen elkaar uitspelen om zo nieuwe betekenisgehelen te doen ontstaan. Dit proces van voortdurende betekenisverschuivingen wordt af en toe nog expliciet gestimuleerd door de dansen te laten contrasteren met woordelijke commentaren over racisme, publiekshoudingen, kunstkritiek, dansgeschiedenis, enz. die een ironisch effect beogen. Een spelen met verschillende danstradities dat heel verhelderend werkt m.b.t. de besproken 'genres' maar waarbij Jones & Zane zich toch onvoorwaardelijk geprofileerd willen zien binnen die tradities, als intelligente beoefenaars en commentatoren ervan. In vergelijking met Clark zijn Jones & Zane op een andere manier verrassend: zij moeten het hebben van onverwachte uitspraken, combinaties en wendingen, terwijl de eerste zijn kracht puurt uit de verrassing van het on(begrijpbare, het (voorlopig) niet assimileerbare of verzoenbare.

Ook Ilka Doubek wil iets zeggen over dans. Zoals Clark vertrekkend van en werkend met klassieke dans-

Klapstuk 83 gaf een beeld van de nieuwe dans. Zo nieuw als de dans is, veel beoefenaars raken niet verder dan het citeren van een recent verworven traditie, weinigen komen toe aan directe lichamelijke. Een compact veslag van drie ooggetuigen.

*Michael Clark —
Foto Kris Kuypers*

